

Marec 2017

Škola ochrany osobných údajov

advokátskej kancelárie Balcar, Polanský & Spol. s.r.o.

Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016, tzv. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov („Nariadenie“) zrušilo smernicu 95/46/ES („Smernica“), ktorá je momentálne pretransformovaná aj do slovenského právneho poriadku prostredníctvom zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov. Nariadenie nadobudne účinnosť dňom 25. mája 2018, kedy bude priamo účinné aj na Slovensku a dotkne sa všetkých, ktorí osobné údaje spracúvajú, ako aj fyzických osôb, ktorých osobné údaje sú predmetom spracúvania, teda takmer každého.

Vzhľadom na doposiaľ najvýznamnejšiu legislatívnu zmenu európskeho rozmeru v oblasti ochrany osobných údajov Vám na týždennej báze prinášame pravidelné informácie, aby ste sa mohli ľahšie a efektívnejšie zorientovať v spleti povinností, ktoré Nariadenie prináša.

Ak si prajete odoberať Školu osobných údajov priamo do Vašej e-mailovej schránky, prosím prihláste sa na odber na adrese office@bapol.sk, prípadne na tel. čísle +421 220 251 311.

Lekcia 4 z 16

Súhlas so spracúvaním osobných údajov

Spracúvanie osobných údajov maloletých

V texte sa dozviete:

Dôležité zmeny

- Nariadenie prináša nové požiadavky pre udelenie súhlasu so spracúvaním osobných údajov
- Špecifické požiadavky sa kladú na spracúvanie osobných údajov osôb v súvislosti s vedeckým výskumom a osobných údajov maloletých¹

Compliance: Akčný plán

- Spoločnosti/inštitúcie by mali zabezpečiť, aby osobné údaje spracúvali na základe správnych a existujúcich právnych základov
- Ak sa osobné údaje spracúvajú na základe súhlasu, je nutné zabezpečiť najmä, aby:
 - súhlas bol daný aktívnym úkonom dotknutej osoby, nie mlčaním, nečinnosťou alebo vopred označenými políčkami;
 - súhlas bol odlišiteľný od iných dojednaní, konkrétny a jasný;
 - dotknuté osoby boli informované o možnosti súhlas odvolať a odvolanie súhlasu bolo rovnako jednoduché ako jeho poskytnutie;
 - poskytnutie služieb nebolo podmienené súhlasom so spracúvaním údajov, ktoré nie sú nevyhnutné;

¹ Nariadenie používa pojem „dieťa“, my používame pojmy „maloletý“ a „dieťa“ zameniteľne, v rovnakom význame.

- o osobitný súhlas bol udelený na osobitné spracovateľské operácie;
- o súhlas nebol udelený v podmienkach závažnej nerovnováhy v postavení prevádzkovateľa a dotknutej osoby (napr. v prípade verejného orgánu)

K súhlasu so spracúvaním osobných údajov

Ako sme uviedli v Lekcii 3, ak sa na spracúvanie osobných údajov nevzťahuje žiadna z výnimiek ustanovených Nariadením, prevádzkovateľ musí vždy disponovať súhlasom dotknutej osoby so spracúvaním jej osobných údajov. Nariadenie definuje súhlas ako akýkoľvek slobodne daný, konkrétny, informovaný a jednoznačný prejav vôle dotknutej osoby, ktorým formou vyhlásenia alebo jednoznačného potvrdzujúceho úkonu vyjadruje súhlas so spracúvaním osobných údajov, ktoré sa jej týka².

Podľa aktuálnej slovenskej právnej úpravy³ je súhlas definovaný ako akýkoľvek slobodne daný, výslovný a zrozumiteľný prejav vôle, a teda nová právna úprava sa od tej aktuálnej odlišuje okrem iného aj v tom, že po novom sa nebude vyžadovať, aby súhlas bol daný výslovne. To znamená, že súhlas bude teda môcť byť udelený aj konkludentne (napr. určitým konaním, ale nie nekonaním), avšak slobodne, konkrétne, jednoznačne a na základe úplných a zrozumiteľných informácií poskytnutých dotknutej osobe. Na spracúvanie citlivých osobných údajov sa však bude vyžadovať výslovný súhlas dotknutej osoby, (ak nebude existovať iná výnimka).

Požiadavky na udelenie súhlasu

Nariadenie ustanovuje, že prevádzkovateľ musí vedieť preukázať, že dotknutá osoba vyjadrila súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov. Inými slovami, dôkazné bremeno preukázania, že súhlas bol udelený a že bol udelený platne, je na prevádzkovateľovi. Formálne a obsahové podmienky platnosti udelenia súhlasu Nariadenie upravuje v čl. 7 nasledovne:

- *Sloboda prejavu, určitosť, informovanosť, jednoznačnosť*: súhlas vyžaduje jasný prejav vôle, ktorý je slobodným, konkrétnym, informovaným a jednoznačným vyjadrením dotknutej osoby, že súhlasí so spracúvaním osobných údajov, ktoré sa jej týkajú.

Aby sa zabezpečilo, že súhlas sa poskytol slobodne, prevádzkovateľ by sa nemal spoliehať na súhlas vtedy, ak medzi jeho postavením a postavením dotknutej osoby existuje jednoznačný nepomer, najmä ak je prevádzkovateľ orgánom verejnej moci, a preto nie je pravdepodobné, že sa súhlas poskytol slobodne.

Za slobodne daný súhlas sa nepovažuje, ak dotknutá osoba nemá skutočnú alebo slobodnú voľbu alebo nemôže odmietnuť či odvolať súhlas bez nepriaznivých následkov.

Požiadavka informovanosti vyžaduje, aby si dotknutá osoba bola vedomá, že dáva súhlas a v akom rozsahu ho udeľuje, a mala by si byť vedomá aspoň identity prevádzkovateľa a zamýšľaných účelov spracúvania osobných údajov.

- *Osobitné uvedenie účelov*: súhlas sa musí vzťahovať na všetky spracovateľské činnosti vykonávané na ten istý účel alebo účely a ak sa spracúvanie vykonáva na viaceré účely, súhlas sa má udeliť, resp. má byť uvedený na dané účely samostatne, aby bola zachovaná reálna možnosť dotknutej osoby odmietnuť udelenie súhlasu na hociktorý z uvedených účelov.

Súhlas sa nepovažuje za poskytnutý slobodne, ak nie je možné dať samostatný súhlas na jednotlivé spracovateľské operácie osobných údajov napriek tomu, že by to bolo v konkrétnom prípade vhodné.

² Čl. 4 ods. 11 Nariadenia

³ § 4 ods. 3 písm. d) zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V praxi nebude prijateľný „plošne“ udelený súhlas, v ktorom budú skombinované rôzne nesúvisiace účely spracúvania.

- *Odlíšiteľnosť, jasnosť, jednoduchosť:* ak sa súhlas udeľuje v rámci písomného vyhlásenia, ktoré sa týka aj iných skutočností, žiadosť o vyjadrenie súhlasu musí byť predložená tak, aby bola ľahko odlíšiteľná od iných skutočností, a musí byť formulovaná jasne a jednoducho; porušenie tohto ustanovenia má za následok neplatnosť udelenia súhlasu.

V praxi to bude znamenať, že časť dokumentu obsahujúca žiadosť o súhlas bude musieť byť nezávislá napr. od zmluvných dojednaní, textu objednávok, vyhlásení, atď.

- *Zrozumiteľnosť, dostupnosť:* súhlas má byť formulovaný v zrozumiteľnej a ľahko dostupnej forme, jasne a jednoducho.

Táto požiadavka môže byť osobitne ťažko splniteľná najmä s ohľadom na rozsah informácií, ktoré je prevádzkovateľ povinný dotknutej osobe poskytnúť (viac k informačnej povinnosti prevádzkovateľa v samostatnej lekcii).

- *Odvolateľnosť:* odvolanie súhlasu musí byť rovnako jednoduché, ako jeho poskytnutie; o možnosti kedykoľvek súhlas odvolať musí byť dotknutá osoba informovaná pred jeho poskytnutím.

V praxi sa bude od spoločností a inštitúcií požadovať, aby umožnili odvolanie súhlasu rovnakou cestou, akou sa súhlas udelil (napr. webová stránka, e-mail, nastavenie ochrany súkromia v aplikácii a pod.). Nariadenie ustanovuje, že odvolanie súhlasu nemá vplyv na zákonnosť spracúvania vychádzajúceho zo súhlasu pred jeho odvolaním (t.j. zákaz retroaktivity), avšak o tomto by mali byť dotknuté osoby informované pred udelením súhlasu.

- *Zákaz nenáležitého podmieňovania:* plnenie zmluvy sa nesmie podmieňovať súhlasom so spracúvaním osobných údajov, ktoré nie je nevyhnutné na plnenie zmluvy (napr. splnenie kúpnej zmluvy uzatvorenej on-line sa nesmie podmieniť súhlasom na spracúvanie osobných údajov na marketingové účely). V opačnom prípade by existovala dôvodná pochybnosť o slobodnom prejave vôle, a teda o platnosti súhlasu.

Súhlas sa nepovažuje za poskytnutý slobodne, ak sa plnenie zmluvy vrátane poskytnutia služby podmieňuje takýmto súhlasom, aj keď to na takéto plnenie nie je takýto súhlas nevyhnutný.

Recitál 32 Nariadenia uvádza, že súhlas sa môže vyjadriť napríklad písomným vyhlásením vrátane vyhlásenia prostredníctvom elektronických prostriedkov alebo ústnym vyhlásením. Súhlas je možné udeliť aj inak než výslovne, a to napr. označením políčka pri návšteve internetového webového sídla (princíp *opt-in*), zvolením technických nastavení služieb informačnej spoločnosti (napr. nastavením pravidiel ochrany osobných údajov na sociálnych sieťach) alebo akýmkoľvek iným vyhlásením či úkonom, ktorý v tomto kontexte jasne znamená, že dotknutá osoba súhlasí s navrhovaným spracúvaním jej osobných údajov. Mlčanie, vopred označené políčka alebo nečinnosť sa nepovažujú za súhlas.

Súhlas na účely vedeckého výskumu

Nariadenie pripúšťa, že ak sa majú osobné údaje spracúvať na účely vedeckého výskumu, často nie je možné v čase získavania údajov úplne určiť účel spracúvania osobných údajov. Preto by sa dotknutým osobám malo umožniť udeliť svoj súhlas pre určité oblasti vedeckého výskumu, pokiaľ sú dodržané uznávané etické normy vedeckého výskumu. Dotknuté osoby by mali mať možnosť udeliť svoj súhlas iba na určité oblasti výskumu alebo časti výskumných projektov v rozsahu, ktorý umožňuje zamýšľaný účel.

Na vyslovenie súhlasu s účasťou vo vedeckom výskume v rámci klinických štúdií sa bude aplikovať osobitné nariadenie.⁴

K spracúvaniu osobných údajov maloletých

Nariadenie na viacerých miestach upravuje špecifické podmienky pre spracúvanie osobných údajov maloletých. Konkrétne v recitáli 38 uvádza, že osobitnú ochranu osobných údajov si zasluhujú deti, keďže si môžu byť v menšej miere vedomé rizík, dôsledkov a dotknutých záruk a svojich práv súvisiacich so spracúvaním osobných údajov.

Spracúvanie osobných údajov maloletých na základe súhlasu

Nariadenie upravuje určité špecifiká týkajúce sa spracúvania osobných údajov maloletých na základe súhlasu, a to nasledovne:

- ak prevádzkovateľ spracúva osobné údaje dotknutej osoby na základe jej súhlasu, v súvislosti s ponukou služieb informačnej spoločnosti (napr. sociálnych médií) adresovanou maloletému je spracúvanie osobných údajov maloletého zákonné, len ak má maloletý aspoň 16 rokov⁵;
- ak má maloletý menej než 16 rokov, takéto spracúvanie je zákonné iba za podmienky a v rozsahu, v akom takýto súhlas vyjadril alebo schválil zákonný zástupca alebo zákonný opatrovník maloletého;
- prevádzkovateľ je povinný vynaložiť primerané úsilie, aby si v takýchto prípadoch overil, že zákonný zástupca alebo zákonný opatrovník maloletého vyjadril súhlas alebo ho schválil, pričom zohľadní dostupnú technológiu.

Uvedené podmienky sa vzťahujú na osobné údaje poskytované prostredníctvom internetu, t.j. na off-line dáta sa tieto podmienky nevzťahujú. Rovnako sa nevzťahujú na osobné údaje, ktoré sa spracúvajú na inom právnom základe, než je súhlas. Vyššie uvedené ustanovenia tiež nebudú mať vplyv na vnútroštátne všeobecné zmluvné právo členských štátov, napríklad pravidlá platnosti, uzatvárania alebo účinkov zmluvy vo vzťahu k maloletému.

Súhlas zákonného zástupcu alebo zákonného opatrovníka sa nebude vyžadovať v súvislosti s preventívnymi alebo poradenskými službami, ktoré sú ponúkané priamo maloletému (napr. linky pomoci smerované na maloletých).⁶

Iné špecifiká týkajúce sa maloletých

Nariadenie ustanovuje, že osobitnú ochranu osobných údajov požívajú maloletí. Takáto ochrana sa vzťahuje najmä na využívanie osobných údajov maloletých na účely marketingu alebo vytvorenia osobného alebo používateľského profilu a získavanie osobných údajov o maloletých pri používaní služieb poskytovaných priamo im.

S ohľadom na výše uvedené všetky informácie a každá komunikácia, pri ktorej sa spracúvanie zameriava na maloletého, by mali byť formulované jasne a jednoducho, aby boli ľahko pochopiteľné. Osobitný význam nadobúda právo na opravu osobných údajov a „právo byť zabudnutý“ v prípadoch, kedy bol daný súhlas v maloletosti, kedy si subjekt nebol plne vedomý všetkých rizík spojených so spracúvaním a neskôr chce svoje údaje, najmä na internete, odstrániť.⁷

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 536/2014 z 16. 4. 2014 o klinickom skúšaní liekov na humánne použitie.

⁵ Členské štáty môžu právnym predpisom stanoviť na tieto účely nižšiu vekovú hranicu za predpokladu, že takáto nižšia veková hranica nie je menej než 13 rokov.

⁶ Recitál 38, posledná veta Nariadenia

⁷ Recitál 65 Nariadenia

Ak prevádzkovateľ spracúva osobné údaje na základe oprávneného záujmu⁸, musí vedieť preukázať, že zodpovedne a objektívne posúdil, že záujmy alebo základné práva a slobody maloletého, ktorého osobné údaje spracúva, neprevažujú nad oprávneným záujmom sledovaným prevádzkovateľom.

Podľa čl. 40 ods. 2 Nariadenia združenia a iné subjekty zastupujúce kategórie prevádzkovateľov alebo sprostredkovateľov môžu vypracovať kódexy správania na účely spresnenia uplatňovania Nariadenia aj v súvislosti s informovaním a ochranou maloletých a spôsobom získania súhlasu nositeľov rodičovských práv a povinností. Okrem toho, každý dozorný orgán, t.j. aj Úrad na ochranu osobných údajov SR, je povinný na svojom území zvyšovať povedomie verejnosti a jej chápanie rizík, pravidiel, záruk a práv súvisiacich so spracúvaním. Osobitná pozornosť sa pritom má venovať činnostiam špecificky zameraným na maloletých.

Čo ďalej

Prevádzkovatelia by mali zabezpečiť, aby osobné údaje spracúvali na základe relevantných a Nariadením upravených právnych základov. Ak osobné údaje budú spracúvané na základe súhlasu so spracúvaním osobných údajov, formálne a obsahové podmienky súhlasu, ako aj okolnosti jeho poskytnutia, by mali zodpovedať novej právnej úprave. Pri spracúvaní osobných údajov v súvislosti s výskumom, resp. v súvislosti s maloletými, je potrebné spĺňať ďalšie špecifické povinnosti.

Ďalšie informácie

Súhlas so spracúvaním osobných údajov:

Recitály 32, 33, 40, 42, 43

Články 6 ods. 1, 7

Spracúvanie osobných údajov maloletých:

Recitály 38, 58, 65, 71

Články 6, ods. 1, 8, 40 ods. 2, 57 ods. 1 písm. b)

Kontaktná osoba

Pre ďalšie informácie prosím kontaktujte:

Slovensko:

JUDr. Helga Maďarová, CIPP/E
Advokátka | Certified Intl. Privacy
Professional/Europe

Tel.: +421 220 251 311
Mobil: +421 917 092 076

helga.madarova@bapol.sk

Česká republika:

JUDr. Jaroslav Srb
Advokát

Tel.: +420 220 251 111
Mobil: +420 731 609 510

jaroslav.srb@bapol.cz

⁸ Čl. 6 ods. 1 písm. f) Nariadenia